

med Grevinde Holstein-Ledreborg og flere Damer med dem, vare nemlig tilfjældet som Tilfjældet ved Fjællene, iblandt hvilke man ogsaa bemærkede ikke faa af Egnens største Godebesiddere. Baron Vixen-Finecke taltede til Slutning for de Skaaler, der vare udbragte for ham som frivillig Herregaardsstotte, for Dannevirkeforeningen, for hans tilstedeværende Gemalinde, og endte Fjællene med et Levned til Deeltagerne.

Med Musikken i Spidsen satte man sig nu i Bevægelse til Holdepladsen for Kjøretøjerne og med Letbed fandt enhver sin Vogn. Den Bønde som havde befordret En ud til Leire vilde kun kjøre for „sine Folk“, som han sagde. Ankomne til Kjøskilde, stillede Musikken op paa Banegaardens Balcon, hvorfra den spillede fedrelandske Melodier, som lode til meget at tiltale de i stor Mængde forsamlede Kjøskildensere, der, forglemmende de rigelige Advarsler i en Deel af Pressen, gav „Dannevirkeforeningens“ Medlemmer et kraftigt og som det lod til velmeent Hurra med paa Veien til Hovedstaden, hvis Grundlovsfest i Livoli, nok ikke skal kunne rose af, at have havt et saa heldigt Udfald som Leirefesten. Paa Banegaarden stiftes Deeltagerne ad, efterat en „3ffe-dannevirker“ havde udbragt et Leve for Festsudvalget, der til almindelig Tilfredshed havde røgt sit Raad.

Saaledes endte en Fest, der sikkert vil leve i enhver Deeltagers Erindring som en af de smukkeste Folkfejter, han har oplevet.

W. S.

Caroline-Skolen.

I Mæret 1805 havde mvo. Statsraad M. L. Nathanson stiftet en Friskole for Drengene af den jødiske Tro, hvorved et stort Savn i den jødiske Menighed var blevet afhjulpet. Smidderitid var Trangen dengang til en tilsvarende Pige-skole lige saa stor, om ikke større; thi de fattige Piger lærte næsten slet Intet, og derfor henlede de i Slutningen af Mæret 1809 M. L. Nathanson, afbøde Mægler Westfeldt og Kjøbmand J. Raphael Opmærksomheden paa denne Sag. Repræsentanterne for den jødiske Menighed, i hvis Midte netop dengang fristubede Mænd med nye, friske og dygtige Kræfter havde faaet Sæde, toge sig af Sagen, man samlede Pengebidrag dertil, og efterat 187 Belgjører havde tegnet sig for 12,406 Rdl. 32 Sk. engang for alle og 1879 Rdl. i aarlige Bidrag, udfastede de trende Overnævnte en Plan for Skolen, hvorpaa de fik sat igjennem, at Gaarden Nr. 125 i Vilsstræde blev kjøbt og indrettet til Locale. De samme Mænd udstedte dernæst en Indbydelse til Kvinderne i Menigheden, hvorefter 155 af dem tegne sig hver for 2 Rdl. om Mæret; saaledes kunde Skolen, der efter Hds. fgl. Føi-hed Arveprindsesse Caroline fik Navnet Caroline-Skolen, blive indviet den 28de October 1810, hvorpaa den aabnedes med 52 Elever. — Skolen er senere bleven rigelig begæbet med flere Legater, navnlig fikfrede Executores testamenti den Renten af 30,000 Rdl. fra Hofraa Meyers Vo. I Spidien for Skolen kom til at staa tre Directører, hvorefter en altid skal tages af Repræsentanternes Midte. I de 51 Aar, hvori den nu har bestaaet, har bestandigt Statsraad M. L. Nathanson været dens første Directør, og han har som ingen Anden taget sig af den og bidraget til dens Fremme.

Skolen er deelt i fire Classer, hvorefter den ene er en Forberedelsesklasse. Der undervises i Dansk, Historie og Geographi, Regning, Tydsk, Skrivning, Religion, Haandarbejde og Sang; i de senere Aar ogsaa i Hebraisk. Paa Skolen modtages Sytøi imod Betaling; Indtægterne, efter Fradrag af Udgifterne til Synaale og Traad, tilfalde Skolens Kasse. Hvert Aar faae Børnene et Sæt Klæder, to Par Skoe, to Par Strømper og to Særte. Waade til at have stabigt Tilfjæld med Skolen og navnlig til at tage sig af Børnene, efterat de have forladt denne, ved at søge for at de faae Tjeneste hos gode Familier eller blive oplærte videre til det, hvortil de have Anlæg (f. Ex. til Lærerinder, hvad der har været Tilfældet med flere Piger) vælges hvert Aar sex Inspectricer blandt de gifte Kvinder i Menigheden.

Indtil Mæret 1859 var der ialt udgaaet fra Skolen 413 Elever og den har nu 50 Elever. Den har haft en overordentlig gavnlig Indflydelse paa den jødiske Menighed her i Byen; et glædeligt Bidnesbyrd om dens Virksomhed høves ogsaa deri, at dens nuværende Bestyrerinde, Mb. Simonson, tilligemed de andre Lærerinder ere udgaaede fra selve Skolen. Paafljønnelsen af alt det Gode, hvortil denne Undervisningsanstalt har virket, har lagt sig tydeligt for Dagen ved forskellige Leiligheder, ved Jubilaet paa Skolens 50aarige Stiftelsesdag, ved det paa dens 50aarige Stiftelsesdag, ved hvilken Leilighed man bragte Sammenstud tilveie for at faae Nathansons Portrait malet af Monies, hvilket ophængtes i Skolen, og ved dens 50aarige Jubilaet, da Taknemmeligheden mod Nathanson især lagde sig for Dagen.

Skolens Locale var ligeindtil forrige Aar meget usælt, med lade Værelser og et snevert Gaardsrum. I Anledning af den sidstnævnte Substans bestemte man sig da til at opføre en ny Skolebygning, hvortil man brugte deels Skolens egne Midler, deels et Laan fra den jødiske Menigheds Repræsentanter paa 4000 Rdl. Efter en Tegning af Architect Stilling blev Skolen opført af Tømmermester Kubow og Muurmester Hoffenhey. Den store smukke Bygning, hvis nederste Stokværk bruges til Forsamlings- og Contoirlocale for Menigheds Repræsentanter, det midterste til Skole- og Directionsværelser og det øverste til Bopæl for Bestyrerinden, blev

indviet i Tirsdags den 11te Juni med en Festlighed, der overværedes af en Mængde Indbudne; efter Aflyngelsen af en Choral holdt Dr. Wolff en Tale over Ps. 84, 2. 3., hvorpaa han indviede Skolen. Derefter blev atter en Choral aflyngt og Stifteren uddelte de aarlige Præmier til Børnene.

Hjul-Dampbaaden „Hjeilen“.

Det vil af Betjendtgjærelser i Bladene være bragt til almindelig Kundskab, at der paa forskellige Steder i Landet i denne Tid indvædes til Generalforsamlinger i Anledning af jmaa Dampbaade, som ere anskaffede af locale Actieselskaber. Blandt disse stiftedes ijsor et i Silkeborg og Omegn, og det lille Fartøi, der skal besørge Farten paa Gudenaasen og Silkeborg Sv., er nu færdigt og fører det der paa Egnen hjemlige Navn „Hjeilen“. I Tirsdags Formiddags kl. 12; afgik det fra Dr. Baumgarten & Burmeisters Maskindbyggeri, forlod Helsingør om Eftermiddagen kl. 6 og naaede den næste Formiddag kl. 11 Randers, hvorpaa det om Eftermiddagen gik derfra til sit Bestemmelsessted.

„Hjeilen“ har en Længde af 80 Fod, den største Brede er 12 Fod og dens Dybgaende 2½ Fod. Over Hjulasserne er Bredden 20 Fod. Baaden er forsynet med et Par oscillerende Øitruks-Maskiner af tilfammen 10 Hestes Kraft og en tubulair Dampkedel. Vandhjulene, der ere med bevægelige Støtte, have en Diameter af 8 Fod. Agterude er der anbragt en Salon, der naaer fra Vinden af Skibet til omtrent 1 Alen over Rælingen; dens Overdeel danner et Hus med Vinduer. Denne Salon er udfærdiget med forgyldte Jvater og røde Jvils Søjler; Gulvet er belagt med Bræseler Gulvtæppe. Agter i Salonen er anbragt toende Glasmaalerier, forestillende Attribute for Fabrikdrift og Agerbrug, og som Pendenter paa den ligeover for værende Væg, paa begge Sider af Indgangs-Døren, findes toende Speile. For anden Plads Passagerer er der foruden et aabent Rum i Skibet, som er forsynet med Bænke rundt om og dertil hørende faste Træskamler. Nedgangen dertil fra Dækket skeer ved toende jmaa paa hver Side anbragte Trapper, hvilket ligeledes er Tilfældet ved Salonen agter.

Efter hvad vi have bragt i Erfaring, vil den nye Dampbaad blive indviet af S. M. Kongen, naar han paa sin nuværende Rejse kommer til Silkeborg.

Fredensborg.

Omtrent en Mil fra Baldemar Atterdags Gurre og ligesaa langt fra Christian den Fjerdes Frederiksborg laa i Begyndelsen af forrige Aarhundrede en Ladegaard, som ogsaa var bestemt til at blive en Kongebolig. Det var Estrup, det nuværende Fredensborg, dengang en simpel Volsgaard, der tilhørte Kongen, men var forpagtet bort. Naar Frederik den Fjerde trængte til Ro og Ensomhed, forlod han ofte sin Sommerresidens paa Frederiksborg og drog over til den bestedne Forpagterbolig, hvor han midt i Naturens Stjænhed kunde tilbringe nogle Døgn, uforstyrret af Hoflivets Larm og Kronens Byrder. Men da disse Besøg bleve hyppigere og hyppigere, og da de snart forlængedes til flere Dages Ophold, tilfredsstillede den tarvelige Bolig ikke længere den overdaadige Konge, og istedetfor Estrup havde sig snart et lille Sommerpalads i italiensk Stil ved Skoven. En tootages Hovedbygning af 40 Alens Fagade og syv lave Sidebygninger rundt om den regelmæssige ottekantede Slotsgaard vare i den første Tid nok til Hoffets Brug, men allerede snart maatte Bygningen udvides: Hovedfløien fik for hver Ende en Tilbygning paa 5 Fag, i Linie med den og ved en bedækket Gang forenet dermed opførtes en heel Fjæi til Kirke og til Bolig for Overhofmarskalk og Hofdamer, og desuden en Mængde mindre Udbygninger til Stalde og Tjenerstab. Senere endnu blev ligeoverfor Kirkefløien opført en rummelig eenetages „Cavallerbygning“, ligesom Bygningerne om Slotsgaarden bleve forhøiede til to Etager og den midterste af disse, lige for Indkjørselsporten og for Slottets Fagade, blev revet ned og aabtede saaledes en pragtlig Udsigt fra Veien op til Slottet og omvendt. Saaledes faae Bygningerne den Dag idag, og saaledes er det Slot, som vor nuværende Konge har udseet til sin midlertidige Residents. Sammenlignet med Frederiksborg falder Fredensborg visnok igjennem; men en saadan Sammenligning er aldeles uberetiget, thi hvorledes skal man kunne drage en Parallel imellem det faste, stærke, himmelstræbende gothiske Slot og den elegante, luftige, smilende, italienske Villa? Hvorledes sammenligne Christian den Fjerdes murede Kampværk med fjerde Frederiks pyntelige Legetøj? Og som Hensigten med de to Slotte var aldeles forskjellig, saa ere Indretningen og Udskyffelsen det ogsaa. Værelserne paa Fredensborg ere talrige, men hverken store eller imponerende; „Ridderjalen“ — om vi maae give Slottets Hovedsal dette Navn — og Havesalen ere de eneste Værelser af mere end almindelig Størrelse, og selv af disse har kun den første noget Eiendommeligt i sin Bygning. Den gaaer nemlig igjennem begge Stokværk i Slottet og afluttes foroven i den store lobbetakte Kuppel, der danner Midten af Hovedfløien; paa denne Waade er den til alle Sider omgivet af Værelser, og modtager derfor sit hele Lys igjennem de i Kuppelen anbragte Aabninger og igjennem en Række Vinduer nedenfor denne. Denne Belysning giver Salen en ganske eiendommelig Colorit, der gjør en for-

trinlig Virkning. Rundt om Salen løber et Galleri, som giver Adgang til alle Slottets Værelser i andet Stokværk; Gulvet er belagt med sorte og hvide Marmorfliser, og i hvert Værelse er anbragt en Kamin af fint italiensk Marmor, som Frederik den Fjerde efter sin italiensk Rejse havde erholdt til Foræring af Storhertugen af Toscana. Salen er desuden smykket med Baggemalerier, nemlig i den nederste Deel med otte store Billeder af Mandelberg, der i en sammenhængende Række behandle Scener af den trojanske Krig, og over Galleriet med fire større Malerier, hvis Stof er laant fra den svenske Krig og Fredsslutningen 1720. I Havesalen er Loftet decoreret af Cancelliraad Kref, som hertil valgte til Motiv den lykkelige Fred, Danmark opnaaede i 1720, og fremsillede denne allegorisk i en Gruppe af nogle og tyve mytologiske Figurer; dette Maleri er endnu saare vel bevaret og har et ikke ringe Værd. Foruden dette store Koffstykke malede han endnu ti andre her til Slottets Værelser, og de Koster, der ikke have modtaget en saadan Prøvelse, ere decorerede med Billedhuggerarbejde, hvorefter Meget hører til det Bedste i sit Slags.

Indtil Begyndelsen af dette Aarhundrede var Fredensborg næsten bestandigt Kongehuset Sommerresidens, men i Frederik den Sjettes og Christian den Ottendes Regjeringstid stod det saa godt som altid ubeboet og forfalt derfor mere og mere; Sidebygningerne bleve udleiede eller beboede af Folk, der havde staaet i Forbindelse med Hoffet, og i den allerførste Tid blev det endogaa brugt til Caserne for en Husareregiment og gik saaledes over til Krigsministeriet. I denne Tid var Slottets Tilstand næsten usommelig; Trapperne faldt sammen, Vinduesrammerne raaduede og Koster og Gulve lede utroligt af Fugtighed; efterhaanden blev Slottet endogaa berøvet den eneste Skat, det igjennem de værgende Tider bejagtigt havde bevaret, sin store og kostbare Malerisamling, der deels flyttedes til Frederiksborg, deels gik ind i den store kongelige Samling. Da kastede Kongen, efter Frederiksborgs Brand, sit Lie paa Fredensborg som det Sted, der deels laa denne stolte Ruin nærmest, deels selv kunde rose sig af en overordentlig smuk Beliggenhed, og han udsaae det til sin Bolig. I denne Sommer er Slottet nu, under Ledelse af Bygningsinspectoren, Professor Friis, blevet underkastet en gennemgribende Restauration, hvorved det, med en Bekostning af noget over tyve tusinde Daler, er blevet sat i en om end ikke kongelig saa dog værdig Stand, hvad det i Sandhed ikke har været under de afslidte Besøg, Kongen, et Par Gange endogaa ledsaget af fremmede Monarker og Prindsen, i de senere Aar har afslagt der.

Om Fredensborg er der allerede i forrige Aarhundrede skrevet en lille By frem, en underlig Blanding af Landsby og Kjøbstad; dens Indvånere bestode „i Hoffets Tid“ navnlig af Personer, der stode i en fjernere Forbindelse med dette, og af Folk, der levede af dettes store Tilbehør af tjenende Personale. Senere, da Hoffet var borte, fik Klækken en ganske karakteristisk Befolkning, nemlig lutter Mennesker, der vilde tilbringe deres Tid i Fred i en smuk Egn, og de Indvånere, der ikke vare „indsøbte“ paa Stedet, vare størstedels pensionerede Embetsmænd og gamle Damer: gamle Damer alle Indvånere, og det er en bejagtigt Sag, at der ikke er noget Sted i Danmark, hvor man saa længe kan undgaae Manden med Leen, som her. En Vandring over Asminderød Kirkegaard vil bedst lære dette. Forresten gav denne albertsne Befolkning Stedet en vis Erværdighed og en vis Interesse, thi intetsteds bevaaredes saa mange Minder om en forinden Tid og saa mange gamle Historier og Fortællinger som her; men Sagen havde ogsaa sin Skyggeside, og de af vore Læsere, der kjende Kammerraad Hellefens tragicomiske Fortælling om hans 15 Maanedes Ophold paa Slottet, ville vide, hvor meget man kunde gaae igjennem og lide paa et saadant Sted. Det er Variationer over det gamle Thema: Ingen har Fred længere, end hans Nabo vil.

Hver Sommer foregaaer der en total Forandring med Byen, Fred og Ensomhed forsvinde, og i deres Sted drager en støjende og larmende Skare Sommergjæster ind; mange Kjøbenhavnere, der ikke have Smag nok til at finde den sande landlige Ro paa Stranden, leie sig ind her, hvor Naturen kyder det smukkeste, den formaaer, og i Sommerferien er her derfor Munterhed og Mennesker nok. Men naaget Fredensborg saaledes har megen Glæde af sine Besøgende, knytter der sig dog ogsaa veemodige Minder til disse Fjerter, thi iblandt Sommergjæsterne har Fredensborg i flere Aar talt Navne som Professor Nielsen og hans Husfru, Anna Nielsen, der døde under sit Ophold her.

Det, som giver Fredensborg dens Stjænhed og som har bragt den i Ny over hele Landet, er imidlertid hverken Slottet eller Byen eller Feriegjæsterne: det er dens udmærket smukke og store Have. Da Slottet blev bygget, stod der en Skov rundt om Ladegaarden, og det er sagtens denne, vi maae takke for, at der nu er Andet tilbage end stive Bygninghælder og mørke Alleer; en fransk Have fik Slottet naturligtvis i sin Tid, men hertil benyttede man blot det nærmeste Terrain om Slottet, og hele Resten lod man ligge som Skov; paa den Waade skaffede man sig to Goder istedenfor eet. Fra denne Tid skrive sig ogsaa de mageløse Lindenalleer, der omgive den hele vidstrakte Slotshave og i forskellige Retninger gennemskære denne; rigtignok ere disse i de sidste Aar ikke blevne aldeles urorte af Tiden, men Tiden er ført med Waadepold og, hvad mere er, med hele Forstraad Røthes Smag, saa at intet Træ er faldet uden for at aabne en Udsigt, ingen Alleer ryddet uden for at danne et frit og friskt Parti, for at drage en smuk Trægruppe frem eller glæde Dief ved en smilende